

# PRÓF Í VERÐBRÉFAVIÐSKIPTUM

## I. HLUTI

### Viðskiptabréfareglur

Prófnúmer próftaka: .....

Námsgrein til prófs: Viðskiptabréfareglur (60%)

ATH. Prófið er tvískipt: Viðskiptabréfareglur (60%)  
Veðréttur og þinglýsingar (40%)

Prófdagur: 6. nóvember 2017 Kl.: 16:00 – 20:00

Úrlausnartími: 4 klst. Próflöð: 7 (þ.m.t. forsíða)

Leyfileg hjálpargögn: Lög og reglugerðir Fylgiblöð: .....

Leiðbeiningar: Lestu spurningarnar vel áður en þú svarar, notaðu öll leyfileg hjálpargögn og farðu vandlega yfir úrlausnir þínar áður en þú skilar þeim inn. Ekki er ætlast til að próftakar láti kalla til umsjónarmann prófs, en gera má ráð fyrir að hann komi tvisvar á prófstað, á fyrstu og síðustu klukkustund próftíma. Með prófstað er hér átt við auglýstan prófstað verðbréfaviðskiptaprófs, í Reykjavík.

SÝNA BER SKILRÍKI VIÐ UPPHAF PRÓFS.

ALLAR LAUSAR PRÓFARKIR SKULU TRYGGILEGA AUÐKENNDAR MEÐ PRÓFNÚMERI ÞÍNU.

Í LOK PRÓFS SKAL PRÓFBLAÐI OG LAUSUM PRÓFÖRKUM SKILAÐ.

VANDAÐU FRÁGANG.

GANGI ÞÉR VEL.

## Viðskiptabréfareglur 60%

### A. Rétt eða rangt (8%)

Eftirfarandi fullyrðingar eru annað hvort réttar eða rangar. Lesið eftirfarandi spurningar vandlega. Gefin eru 1 stig fyrir rétt svar. Dregið er frá 1 stig fyrir rangt svar. Ekkert er dregið frá fyrir spurningar sem sleppt er að svara. Aðeins einn möguleiki er réttur í hverri spurningu.

1. Öll skuldabréf eru viðskiptabréf.

☐ Rétt

☐ Rangt

2. Ekki er mögulegt að breyta handhafabréfi í nafnbref heldur einungis nafnbrefi í handhafabréf.

☐ Rétt

☐ Rangt

3. Sá sem ritað hefur framsal á víxil ábyrgist greiðslu hans.

☐ Rétt

☐ Rangt

4. Við framsal viðskiptabréfa er gerð undantekning frá þeirri meginreglu kröfuréttarins að framsalshafi öðlist ekki betri rétt en framseljandi átti.

☐ Rétt

☐ Rangt

5. Skilríkisreglan felur í sér að það sé skylda lánardrottins, þegar skuldunautur borgar allan höfuðstól skuldabréfs, að skila honum aftur bréfinu með áritaðri kvittun, eins á hann, þegar nokkuð er afborgað af höfuðstólnum, að hafa við höndina frumrit skuldabréfsins, og vera skyldur til, í nærveru skuldunauts eða umboðsmanns hans, að rita bæði á bréfið sjálft það, er afborgað er, og að gefa auk þess sérstaka kvittun fyrir því.

☐ Rétt

☐ Rangt

6. Engar mótbárur þriðja manns, er varða tilurð framsalsgernings um rafbréf, komast að gagnvart framsalshafa (kröfuhafa) skuldabréfs sem er rafrænt skráð.

☐ Rétt

☐ Rangt

7. Við framsal víxils til grandlauss framsalshafa glatar skuldari veikum mótbárum gagnvart framsalshafa sem ekki eru skráðar á víxlinn en sterkar mótbárur haldast þrátt fyrir framsalið.

☐ Rétt

☐ Rangt

8. Tékka er aðeins hægt að gefa út á hendur banka eða sparisjóði.

☐ Rétt

☐ Rangt

## **B. Krossasurningar (16%)**

Lesið eftirfarandi spurningar vandlega. Tvö stig eru gefin fyrir rétt svar. Tveir þriðju (0,67) af stigi er dregið frá fyrir rangt svar. Ekkert er dregið frá fyrir spurningar sem sleppt er að svara. Aðeins skal velja einn möguleika í hverri spurningu.

1. Hvert eftirtalinna atriða á ekki við um viðskiptabréf:

a) ☐ Er alltaf framseljanlegt.

b) ☐ Hefur viðskiptagildi.

c) ☐ Felur alltaf í sér skuldbindingu um greiðslu peninga.

d) ☐ Er einhliða.

2. Hver eftirfarandi fullyrðinga um mótbárutap skuldara er rétt:

a) ☐ Þegar handhafabréf er framselt tapar skuldari bæði sterkum og veikum mótbárum ef framsalshafi er grandlaus um mótbáurnar.

b) ☐ Þegar nafnbref er framselt tapar skuldari sterkum mótbárum ef framsalshafi er grandlaus um mótbáurnar.

c) ☐ Þegar víxill er framseldur tapar skuldari veikum mótbárum ef framsalshafi er grandlaus um mótbáurnar.

d) ☐ Þegar tékki er framseldur tapar skuldari sterkum mótbárum ef framsalshafi er grandlaus um mótbáurnar.

3. Hver eftirfarandi fullyrðinga, um regluna um réttindamissi þriðja manns, er rétt:
- a) ☐ Maður sem eignast hefur réttindi yfir hlutabréfi tapar réttindum sínum við framsal til grandlauss aðila þrátt fyrir að sterk mótbára eigi við um framsalið til viðkomandi.
  - b) ☐ Maður sem eignast hefur réttindi yfir skuldabréfi sem er handhafabréf, tapar réttindum sínum, við framsal til grandlauss aðila þrátt fyrir að sterk mótbára eigi við um framsalið til viðkomandi.
  - c) ☐ Maður sem eignast hefur réttindi yfir skuldabréfi sem er nafnbref tapar réttindum sínum við framsal til aðila sem er grandlaus um réttindin þrátt fyrir að sterk mótbára eigi við um framsalið til viðkomandi.
  - d) ☐ Maður sem eignast hefur réttindi yfir skuldabréfi sem er handhafabréf, tapar réttindum sínum, við framsal til aðila sem er grandsamur um réttindin þrátt fyrir að sterk mótbára eigi við um framsalið til viðkomandi.
4. Reglan um innlausnarrétt skuldara:
- a) ☐ Felur í sér að ef viðskiptabréf eyðileggst eða glatast getur kröfuhafi leyst til sín réttindi samkvæmt bréfinu með sérstöku ferli.
  - b) ☐ Felur m.a. í sér að kröfuhafa beri að skila skuldara frumriti bréfsins þegar það er að fullu greitt.
  - c) ☐ Felur í sér að skuldari losnar undan skuldbindingu sinni greiði hann þeim sem hefur viðskiptabréfið í hendi sér með formlega löglegri heimild enda hvorki viti hann þá né megi vita að annar eigi betri rétt til bréfsins.
  - d) ☐ Felur í sér að skuldari losnar undan skuldbindingu sinni ef hann innir greiðslu sína af hendi til hins upphaflega kröfuhafa, enda hvorki viti hann né megi vita að krafan hafi verið framseld öðrum.
5. Hver eftirfarandi mótbára skuldara er sterk mótbára:
- a) ☐ Afborgun af höfuðstól.
  - b) ☐ Svik.
  - c) ☐ Umboðsmaður fer út fyrir heimild sína.
  - d) ☐ Geymslugreiðsla.

6. Hver eftirfarandi fullyrðinga er rétt um ógildingu viðskiptabréfa á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála:
- a) ☐ Ógildingardómur leiðir til þess að skuldbinding skuldara fellur niður.
  - b) ☐ Ógilding er úrræði sem skuldari viðskiptabréfs getur beitt ef það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju af hálfu kröfuhafa að bera skuldabréfið fyrir sig.
  - c) ☐ Ógilding er nauðsynlegt úrræði kröfuhafa glataðs viðskiptabréfs til að fá yfirráð yfir réttindum samkvæmt viðskiptabréfinu því án ógildingardóms getur hann ekki krafist greiðslu.
  - d) ☐ Ógilding er úrræði skuldara til að fá kröfu fellda niður þegar hann heldur mótbárum sínum á grundvelli reglna um viðskiptabréfareglna, t.d. þegar sterk mótbára er fyrir hendi.
7. Hver eftirfarandi fullyrðinga um skráningu réttinda yfir rafrænt eignarskráðum viðskiptabréfum er rétt:
- a) ☐ Þegar viðskiptabréf eru eignarskráð í verðbréfamiðstöð glatast allar mótbáru skuldara við framsal.
  - b) ☐ Forgangsröð ósamrýmanlegra réttinda ræðst af því hvenær beiðni rétthafa um skráningu þeirra berst reikningsstofnun.
  - c) ☐ Réttaráhrif eignarskráningarinnar teljast vera frá þeirri stundu sem lokafærsla hefur átt sér stað hjá reikningsstofnun.
  - d) ☐ Óheimilt er að gefa út viðskiptabréf á pappír fyrir skráðum réttindum samkvæmt rafbréfi.
8. Viðskiptabréf telst ekki framselt með samningi í lifanda lífi ...:
- a) ☐ Ef það er gefið.
  - b) ☐ Ef það er látið í skiptum fyrir önnur verðmæti með samningi.
  - c) ☐ Ef það er afhent lögmanni til innheimtu.
  - d) ☐ Ef það er veðsett.

### C. Ritgerðarspurningar (18%).

- a. Fjallið um ógildingu viðskiptabréfa samkvæmt lögum nr. 91/1991 um meðferð einkamála.
- b. Fjallið um rafræna eignarskráningu verðbréfa. Takið til sérstakrar skoðunar hvernig helstu meginreglur um viðskiptabréf eiga við um rafrænt eignarskráð verðbréf.

#### D. Raunhæf verkefni (18%)

Í byrjun árs ákvað Finnur að byrja að bjóða upp á snjósleðaferðir fyrir ferðamenn. Finnur festi kaup á 10 snjósleðum til að hefja reksturinn. Til að fjármagna kaupin og reksturinn leitaði hann til Unnar og óskaði eftir láni en honum var kunnugt um að Unnur væri auðug og væri sífellt að leita eftir leiðum til að ávaxta fé sitt. Auði leist vel á viðskiptahugmynd Finns og féllst á að lána honum 20.000.000 kr. gegn útgáfu skuldabréfs. Í kjölfarið gaf Finnur út skuldabréf og afhenti Auði. Í skuldabréfinu segir m.a. „Undirritaður, Finnur Finnsson, kt. 231075-3129, viðurkennir að skulda handhafa þessa skuldabréfs 20.000.000 kr. og skuldbindur sig til að endurgreiða fjárhæðina samkvæmt nánari skilmálum bréfsins.“ Samkvæmt efni bréfsins skyldi endurgreiða skuldina með 10 jöfnum afborgunum, þeirri fyrstu 1. febrúar 2017 og síðan á mánaðarfresti þaðan í frá. Skuldabréfið skyldi bera fasta 10% vexti á ársgrundvelli og skyldu þeir greiðast í einu lagi í lok samningstíma.

Rekstur ferðaþjónustu Finns gekk nokkuð vel í vetur og greiddi hann fyrstu fimm afborganirnar á gjalddögum í samræmi við skilmála bréfsins. Bréfið var ekki áritað um þessar greiðslur. Þegar leið á vorið fór eftirspurnin eftir ferðum að dragast saman og varð honum ljóst að hann gæti ekki staðið við skuldbindingar sínar um greiðslur af skuldabréfinu á gjalddaganum 1. júlí. Hann leitaði því til Unnar og óskaði eftir því að hún myndi skilmálabreyta láninu og gefa honum frest á greiðslum til 1. janúar 2018 en þá myndu greiðslur aftur verða mánaðarlega þar til skuldabréfið væri uppgreitt. Vaxtagreiðslum skyldi jafnframt frestað til lokagjalddaga. Skuldabréfið var ekki áritað um skilmálabreytinguna.

Unnur fór af landi í júlí til að dvelja á sveitasetri sínu í Frakklandi. Skömmu síðar var brotist inn til hennar og ýmsum verðmætum stolið, m.a. skuldabréfinu sem Finnur hafði gefið út. Skuldabréfið komst fljótt í hendur Garðars grimma sem var forsprakki glæpagengis sem stóð að innbrotinu. Garðar hafði samband Hlín, sem hafði nýverið lokið prófi í verðbréfiðskiptum, og spurði hvort mögulegt væri að koma þessu skuldabréfi í verð. Hlín kannaði efni skuldabréfsins og taldi það nokkuð vænlegan fjárfestingakost og bauðst til að leita eftir kaupanda að því. Garðari lagði áherslu á það við Hlín að hann væri tilbúinn að selja bréfið með verulegum afföllum ef hún gæti selt bréfið fljótt og auk þess fengi hún væna sölupóknun. Hlín hafði í kjölfarið samband við Jens sem var þekktur braskari. Jens féllst á að kaupa bréfið fyrir 12 milljónir eftir að hafa kannað frumrit bréfsins ítarlega. Hlín tók 2 milljóna króna þóknun fyrir viðskiptin og skilaði Garðari 10 milljónum.

Finnur hefur nú fengið innheimtubréf frá lögmanninum Pétri sem krefst, f.h. Jens, greiðslu 20.000.000 króna auk vaxta. Finnur hringdi í kjölfarið í Jens og upplýsti hann um þá samninga sem hann hefði gert við Unni. Þegar Unnur frétti af málinu hafði hún samband við

lögregluna og tilkynnti um þjófnaðinn og hefur auk þess óskað eftir því við Jens að bréfinu verði skilað.

**Fjallið um eftirfarandi atriði með hliðsjón af viðskiptabréfareglum:**

- 1. Fjallið um skyldu Finns til að greiða kröfu Jens.**
- 2. Fjallið um möguleika Unnar á að fá skuldabréfið aftur.**

Svar skal vera ítarlega og vel rökstutt. Útskýra skal þær reglur um viðskiptabréf sem til álita koma og hvernig þeim skuli beitt í hverju einstöku tilfelli.